

Друго едно писмо до мен (21.6.1979), от Еулохио Суарес, също прибавя шрих към Вапцаровия образ в Испаноамерика: „Лично аз мога да ти кажа, че Вапцаров бе един живот, който ми направи поразително впечатление. Поради своето революционно величие и последователност. Един живот, едва стигнал до 31 години. Горедолу колкото Ботев, Дебелянов, Смирненски и други. Тези животи, тъй млади и тъй щедро отдадени на родината, на революционното дело – разбира се, в различни епохи и при различни обстоятелства – са много своеобразна отлика на българите, нещо, с което тяхната книжнина трябва наистина да се гордее. На 25 април 1949 г. Неруда бе избран за член на Световния съвет на мира. Участвал е много пъти като член на журито, даващо Международната награда за мир. Точно в 1952 година, когато бе дадена на Вапцаров – посмъртно – Неруда участваше в журито. Ти можеш да проследиш всичките стъпки по даването на въпросната награда, включително изказванията на Неруда и другите латиноамерикански делегати. За нещастие, Вапцаров не е име, известно в нашите страни. Нито Ботев, нито Левски – представи си – не говорят нищо. Само Георги Димитров. Тази бе една от причините, които ме накараха да напиша книгата „Зелената роза“. България да бъде познавана в Латинска Америка, особено в Чили, е твоя и моя задача. В тази книга, за която ти говоря, бях включил едно стихотворение, посветено на Вапцаров, но накрая го извадих. Не го намерих достойно за него. Както можеш да видиш, понякога едно пропускане е по-важно от едно включване. Не ми дойде наум в него момент, да бях турил един бял лист с името на Вапцаров и да бях написал там примерно: „Не се включва стихотворение номер...“, защото поетът не се смята способен да напише нещо достойно за Вапцаров“. Може би щеше да бъде справедливо. Българите са отпечатали една литературна скъпоценност. Възможно е да е единствена в света. Става въпрос за стихотворението „Вяра“ от вашия Вапцаров. Това е една миниатюра, побираща се в юмрук, съдържаща стихотворението на близо петдесет езика. Тя е една от най-драгите скъпоценности, които имам в библиотеката си.“

Заслужава да отбележим, че за втори път попадаме на стихотворение, за което авторът изповядва, че пред величавостта на българина неговата творба е недостойна да види бял свят. Какво дълбоко преклонение пред Вапцаров са тия признания на португалеца Гонсалвеш, за когото ще стане дума по-сетне, и на чилиеца Суарес.

След военния преврат на Пиночет хиляди и хиляди чилийци бяха принудени да избягат от родината и се пръснаха из планетата. Политическите изселници трябваше да печатат само в чужбина. Обособи се чилийска литература в изгнание, чиито нишки водят из много страни, обаче съставляват неразлъчна част от националното им книжовно богатство. Намерилият убежище у нас Еулохио Суарес написа текст, озаглавен „Вапцаров е нашият път“, който се появи в бр. 22 от 1977 г. на сп. „Отечество“. Макар и плод на запознанство с Вапцаровата поезия, станало далеч от Чили, ще приведа целия текст на Суарес, защото изразява мнение на чилийски интелектуалец и защото друг един път води към нея – този на политическия емигрант. И защото няма никакво значение по кой път (в първообраз, в испаноезични или чуждоезични тълкувания и т.н.) се отива до Огняроинтелигента, единственото важно е, че все повече хора откриват неговата значимост. Случаят с Еулохио Суарес ме навежда към мисълта, че и други